

Skjønn hos nyutdannede patruljehundeførere

En empirisk oppgave

BACHELOROPPGAVE (BOPPG30)

Politihøgskolen

2018

Kand.nr: 207

Antall ord: 6541

Innholdsfortegnelse

1.0.	Innledning	3
1.1.	Bakgrunn for valg av tema og problemstilling	3
1.2.	Avgrensning.....	4
1.3.	Begrepsavklaring.....	5
1.3.1.	Patroljehund.....	5
1.3.2.	Patroljehundefører.....	5
1.3.3.	Politiets skjønn.....	6
2.0.	Metode	6
2.1.	Valg av metode	6
2.2.	Intervjuene	9
3.0.	Rettslige rammer for bruken av patroljehund	9
3.1.	Politi-loven § 6.....	10
3.2.	Instruks om bruk av enkelte typer maktmidler i politiet, rundskriv 2017/010.....	11
3.3.	Hundeloven.....	12
3.4.	Spesialenheten.....	12
4.0.	Skjønn.....	13
5.0.	Analyse av datamateriale	15
5.1.	Utfordringer og fordeler med lovverket	16
5.2.	Utdanningen ved Politihøgskolen i Kongsvinger.....	16
5.3.	Kollegaer, øvelser og operativ patroljetjeneste.....	17
6.0.	Drøfting av datamateriale	18
6.1.	Utfordringer og fordeler med lovverket	18
6.2.	Utdanningen ved Politihøgskolen i Kongsvinger.....	19
6.3.	Kollegaer, øvelser og operativ patroljetjeneste.....	20
7.0.	Avslutning.....	21
8.0.	Litteraturliste.....	23
9.0.	Selvvalgt pensum	25
10.0.	Vedlegg 1 – Intervjuguide	26

1.0. Innledning

1.1. Bakgrunn for valg av tema og problemstilling

Jeg har alltid hatt en stor interesse for patruljehunder og hvordan hunder blir benyttet ulikt innenfor redningstjeneste, militæret og politiet. Da jeg begynte på Politihøgskolen var jeg allerede fast bestemt på å bli patruljehundefører og har fremdeles dette som ett mål. Under praksisåret var jeg heldig og fikk jobbe sammen med en erfaren patruljehundefører. Dette førte til at jeg i tillegg brukte mye tid sammen med de andre patruljehundeførerne på stasjonen.

For å sette meg grundigere inn i temaet «patruljehunder» leste jeg meg opp på relevant teori. Jeg lærte tidlig at kompleksiteten ved bruken av patruljehunder i politiet er utfordrende, både hvordan, når og om hunden i det hele tatt blir brukt. Jeg merket at nysgjerrigheten min hadde endret seg fra den taktiske og tekniske bruken av patruljehund til når, hvordan og om man velger å bruke hunden. Dette er det nødvendigvis ikke noe det er en fasit på, men jeg tror det er et gjentakende spørsmål i hundemiljøet og særlig for nyutdannede.

Lovverket rundt bruken av patruljehund er lite spesifikt og det foreligger et stort rom for skjønnsutøvelse. Etter å ha kontaktet flere fagpersoner, fikk jeg tilsendt et nytt og spennende rundskriv utarbeidet av Politidirektoratet. Rundskrivet er betegnes som «Instruks om bruk av enkelte typer maktmidler i politiet» (Politidirektoratet, 2017). Det som var spennende med dette rundskrivet var at det for første gang var spesifisert «patruljehund» i et lovverk. I instruksen står det:

«Når flere alternative maktmidler kan anvendes i en situasjon, skal de minst inngripende effektive maktmiddel som hovedregel velges først. Det vil bero på en konkret vurdering hva som i den enkelte situasjon anses for å være det lempeligste maktmiddel» og «det skal løpende foretas en vurdering av om bruken av patruljehund er nødvendig, forsvarlig og forholdsmessig» (Politidirektoratet, 2017 s.1 og s.7).

Hvorfor kom denne spesifiseringen akkurat nå? Jeg undersøkte litt nærmere og kom frem til NOU 2009:12. Der var det blant annet anbefalt å utarbeide nærmere regler for bruken av patruljehund (NOU 2009:12). I rundskrivet fra Politidirektoratet fremkommer det at det skal «bero på en konkret vurdering» (Politidirektoratet, 2017). En konkret vurdering? En konkret vurdering vil si at det er opp til hver enkelt patruljehundefører å gjennomføre en vurdering. Men hva med de nyutdannede patruljehundeførerne som ikke har så mye praktisk erfaring ved bruken av patruljehund?

De nyutdannede patruljehundeførerne skal altså avgjøre hva som er det «minst inngripende effektive maktmiddelet», og om bruken er nødvendig, forsvarlig og forholdsmessig i situasjonen. Dette kan ikke være lett. Jeg kjente meg igjen fra praksisåret, hvor jeg lærte noe nytt hver dag, og hvordan jeg så opp til de erfarne betjentene som fremsto som trygg og bestemt. Jeg har derfor valgt problemstillingen «**Hvordan lærer nyutdannede patruljehundeførere skjønn?**». Jeg vil gjennomføre denne undersøkelsen for å gi ledere i hundemiljøene, fremtidige, nyutdannede og erfarne patruljehundeførere mer innsikt i hvordan nyutdannede patruljehundeførerne lære skjønn slik at de kan optimalisere det. Jeg mener problemstillingen er svært sentral opp mot den nye instruksen for patruljehundeførere og at skjønnsutøvelse er svært dagsaktuelt.

1.2. Avgrensning

Jeg vil med denne oppgaven undersøke hvordan nyutdannede patruljehundeførere lærer å utøve skjønn. På grunn av oppgavens størrelse må jeg ha noen avgrensinger. Det vil si at jeg ikke skal skrive om ordinære politibetjenter, eller om patruljehundeførere som har opparbeidet seg høy kompetanse og erfaring over flere år. For å understreke er det utelukkende nyutdannede patruljehundeførere jeg skal ta for meg i denne undersøkelsen. Det finnes patruljehunder i flere instanser i Norge, blant annet i Forsvaret, men i denne oppgaven skal jeg utelukkende skrive om patruljehunder i politi- og lensmannsetaten. Jeg skal ikke ta for meg andre politihunder som for eksempel har arbeidsfelt innen narkotika, sedelighet eller redningstjeneste.

1.3. Begrepsavklaring

Det kan være noen uttrykk og begreper både i problemstillingen og oppgaven som kan være vanskelig å forstå. Jeg har derfor valgt å kort redegjøre for de viktigste uttrykk og begrepene her, og noen kommer jeg i tillegg nærmere inn på senere i oppgaven.

1.3.1. Patruljehund

For at en hund (som regel av rasen Schäfer eller Malinois) skal kunne bli betraktet som en patruljehund i politiet må den gjennom en rekke tester. Den må blant annet gjennomføre og bestå en mental test. Den mentale testen har som formål å avdekke hundens personlighet og sårbarheter. Deretter må hunden gjennomføre og bestå godkjenningsprogrammet. Alle patruljehunder må re-godkjennes hvert andre år frem til fylte 10 år. Testene og opplæringen av patruljehunder foregår i regi av Politihøgskolen (Tjenestehundens Hverdag (2017) og Politihøgskolen (2017)).

Når en patruljehund er ferdig utdannet skal den kunne blant annet redningstjeneste, åstedssøk, pågripelser (skarpe oppdrag), massetjeneste, patruljetjeneste (bil- og fotpatruljering) og forebyggende tjenester (Politihøgskolen, 2017).

Politihøgskolens utdanningscenter i Kongsvinger opplyser meg at det er 108 godkjente patruljehunder i Norge per 24. januar 2018, men at de forventer å være oppe i 115 i løpet av juni 2018.

1.3.2. Patruljehundefører

Med patruljehundefører mener jeg politibetjenter som har en spesialfunksjon som «patruljehundefører». Det vil si at de har ansvaret for en patruljehund. Alle nye hundeførere må gjennomføre utdanningen ved Politihøgskolen i Kongsvinger, og sammen med hunden må dette kurset bestås. Studiet er et deltidsstudium med fire samlinger på to uker. Formålet med utdanningen av patruljehundeførere er å få en ekvipasje som gjennomfører hundetjeneste med høy kvalitet og i henhold til gjeldende retningslinjer (Politihøgskolen, 2017).

For å kunne søke til utdanningen, må man bli valgt ut fra lokale kompetanseplaner (Politihøgskolen, 2017). Stillingen som patruljehundefører er vanligvis utlyst lokalt. Det er forskjeller i distriktene, men søkeren må ofte gjennomføre intervju, fysiske opptak og stressmestrende oppgaver. For å undersøke de lokale kompetanseplanene nærmere tok jeg kontakt med politidirektoratet. Karoline Lynne ved Politidirektoratet opplyser at de er i gang med et prosjekt for å utarbeide en fast rekrutteringsmal for rekruttering av nye hundeførere. Dette er for at rekrutteringen i størst mulig grad skal bli ensartet og forutsigbar. Jeg fikk ikke opplyst hva malen skal inneholde.

1.3.3. Politiets skjønn

I denne oppgaven ønsker jeg å ta for meg skjønn i betydning av vurdering, dømmekraft, etikk, moral og forståelse. Å utøve skjønn handler om å prioritere og ta avgjørelser som ikke er forhåndsbestemt eller selvsagt når det er flere handlingsalternativer (Finstad, 2006).

Samfunnet forventer av politiet og den enkelte patruljehundefører har evnen til å identifisere moralske regler, verdier, og kunne ta rimelige avveginger i generelle og i enkelt tilfeller (Heivoll, 2017). Jeg vil ikke ta for meg en større redegjørelse her, men tar det under punkt 4.0.

2.0. Metode

2.1. Valg av metode

Det har vært svært utfordrende å finne relevant teori og tidligere forskning om temaet skjønnsutøvelse hos patruljehundeførere. Jeg har ikke funnet noe forskning om temaet mitt. Det nærmeste min oppgave og en viktig kilde er «Patruljehunden» som er en masteroppgave skrevet av Karin Henriksen Glasø (2014). Det er en studie av hundeførerens politioperative skjønn i en kulturell kontekst. Denne oppgaven var et godt utgangspunkt for å finne andre kilder og synsvinkler.

Valg av metode er helt vesentlig for oppgaven. Vilhelm Aubert beskriver det slik; ”(...) en metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener dette formålet, hører med i arsenalet av metoder” (Aubert sitert i Dalland (2012) s. 93). Metode vil med andre ord være redskapet som blir brukt for å samle inn data på og som Aubert beskriver eksisterer det mange måter å samle inn data på.

For å belyse problemstillingen om hvordan patruljehundeførere lærer skjønn vil denne oppgaven benytte dybdeintervju som metode. Dybdeintervju er en empirisk kvalitativ metode som er godt egnet til å svare på problemstillingen. Ved empirisk forskning er åpenhet, systematikk og grundighet viktige prinsipper (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010). Ved å utføre intervju med patruljehundeførere vil jeg fange opp opplevelser og meninger som ikke kan tallfestes eller måles (Dalland, 2012, s.94). Dybdeintervjuer en særlig hensiktsmessig metode for å undersøke fenomener som er forsket lite på og når man ønsker å forstå fenomenet mer grundig (Johannessen et al., 2010 s.32). Alternativet ville vært en form for kvantitativ metode. Kvantitativ metode handler om å kartlegge et tema, ofte ved hjelp av en spørreundersøkelse med faste spørsmål og svaralternativer. Man får data i form av målbare enheter, og dette kan betegnes som harde data (Johannessen et al., (2010) & Dalland, (2012)). For å belyse problemstillingen i denne oppgaven er det lite hensiktsmessig med harde data, siden målet er å gå i dybden på temaet for å forstå hvordan nyutdannede patruljehundeførere lærer skjønn.

Målet ved å gjennomføre intervjuer er å beskrive hvordan nyutdannede patruljehundeførere lærer skjønn. Kvale og Brinkmann sier, «(...) kvalitative intervjuet har til hensikt å få fram beskrivelser av informantens hverdagsverden for å kunne tolke betydningen av de fenomenene som beskrives» (Kvale og Brinkmann sitert i Johannessen et al., 2010, s.136). Med et intervju får informantene en større mulighet til å uttrykke seg enn for eksempel med spørreskjema. En fordel med intervju er at informantene kan selv være med å føre samtalen og belyse ulike sider som intervjuer muligens ikke har vært klar over (Johannessen et al., 2010). Under min undersøkelse skal jeg benytte semistrukturert intervju som vil si å ha en intervjuguide som utgangspunkt, men rekkefølgen på spørsmål og tema kan variere for å få utdypende informasjon (Johannessen et al., 2010 s.137).

Det er også flere utfordringer ved dybdeintervjuer som metode. Det er viktig at jeg før intervjuene og underveis i oppgaven er bevisst på mine egne forhåndsoppfatninger og at selekteringen av data kan avhenge av meg. Det kan betegnes som forforståelse. Forforståelse er noe som alle mennesker har og benytter. Det handler om den oppfatningen man tar med seg til materialet som skal tolkes (Olsvik, 2014). Forforståelse brukes ofte ubevisst, og den som gjennomfører undersøkelsen starter ikke uten en oppfatning om det som skal undersøkes og resultatet av den undersøkelsen (Johannessen et al., 2010). Jeg begynner ikke på undersøkelsen min med blanke ark da jeg går på Politihøgskolen og trolig har ett politifarget syn, jeg har som nevnt tidligere også ett ønske om å bli patruljehundefører selv og jobbet ett år med flere patruljehundeførere. Jeg har i løpet av den perioden trolig blitt farget både av det patruljehundeføre har sagt og fortalt, men også det jeg har erfart og opplevd selv under oppdragsløsning. Ved at jeg tidlig er oppmerksom på min egen forforståelsen kan jeg redusere muligheten for at den filtrerer bort det jeg ikke er ute etter, eller det som ikke er bra for politiet. Dette henger også sammen med utvalget av data. I undersøkelsen blir det benyttet strategisk utvalg. Det vil si at jeg gjennomfører intervjuer med nyutdannede patruljehundeførere på bakgrunn av at de har mye informasjon om det jeg ønsker å undersøke (Dalland, 2012). Min egen erfaring fra hundemiljøet kan også være en fordel med at jeg har kunnskaper om miljøet og kulturen patruljehundeførerne er i. Ikke bare det positive, men også en forståelse for det som kan være utfordrende med bruken av patruljehund. Jeg ser på forskningen min litt som jeg ser på etterforskning av en straffesak, man må begynne bredt og snevrere seg innover etterhvert for å ikke miste vesentlig informasjon.

Ved empiriske resultat er det to viktige begreper for kvalitetsvurdering, reliabilitet og validitet. Reliabiliteten avhenger blant annet av måten data samles inn på, bearbeides og brukes. Det handler om undersøkelsen er utført riktig og det knyttes opp mot påliteligheten til undersøkelsen (Johannessen et al., (2010) og Thurén (2009). Validitet handler om undersøkelsens gyldighet, hvor troverdig og relevant data er (Johannessen et al., 2010). Gjennom hele min undersøkelse har jeg systematisk samlet inn data som er representativ, relevant og gyldig for å besvare min problemstilling, derfor er resultatene mine reliable og valide.

2.2. Intervjuene

For å finne nyutdannede patruljehundeførere som kunne være aktuelle å intervjuer tok jeg kontakt med Politihøgskoles utdanningscenter i Kongsvinger. Der fikk jeg en liste over alle som var nyutdannet patruljehundefører i 2017. Det var 5 førstegangs godkjente ekvipasjer. Førstegangs godkjent ekvipasje vil si at det er første gangen, både fører og hund er godkjent. Jeg sendte de patruljehundeførerne en e-post over hva oppgaven min handler om og hva som forventes av dem om de ønsket å være med i oppgaven. Det var to patruljehundeførere fra forskjellige steder i landet som var interessert i oppgaven min og som ønsket å være med på intervju. Planen for undersøkelsen var å gjennomføre tre intervjuer, men etter gjentatte forsøk på å nå de andre nyutdannede patruljehundeførerne måtte jeg gi opp. Det ble dermed intervjuet to av fem nyutdannede patruljehundeførere.

På grunn av geografiske utfordringer og at jeg er fulltidsstudent ble intervjuene gjennomført over telefon. Intervjuobjektene var kjent med at intervjuet ble tatt opp på lyd. Grunnen til at intervjuene ble tatt opp på lyd var for å gjøre arbeidet med dataen vesentlig lettere i ettertid og for å kunne gjengi informasjonen så detaljert som mulig. Når oppgaven er ferdig vil jeg slette lydopptakene. Det ble gjennomført en fenomenologisk analyse av datamaterialet. I fenomenologisk analyse ønsker forskeren å fortolke datamaterialet ved å forstå den dypere meningen (Johannessen et al., 2010).

Forskningsarbeid som innebærer bruk av personvernopplysninger skal meldes til Norsk senter for forskningsdata (NSD). I samråd med veileder har jeg valgt å ikke benytte personvernopplysninger i oppgaven og trenger ikke å melde dette til NSD. Det innebærer at intervjuobjektene er anonyme gjennom hele forskningsprosessen og de er kun betegnet som Patruljehundefører 1 (PHF 1) og Patruljehundefører 2 (PHF 2).

3.0. Rettslige rammer for bruken av patruljehund

Når man skal lære seg en praksis men står uten erfaring fra den praksisen vil regler og lover være viktige retningslinjer (Hoel, 2013). Det finnes ikke så mye lovverk som regulerer bruken av patruljehund, men jeg skal redegjøre for de viktigste bestemmelsene her. Overordnet må

bruken av fysisk makt naturligvis holde seg innenfor rammen som følger av Grunnloven, Norges internasjonale menneskerettighetsforpliktelser og norske lover (Heivoll, 2017 s.225).

Det har hovedsakelig vært politiloven § 6, 4 ledd, med suppleringsinstruks § 3-1 og 3-2 som eneste lovverk patruljehundeførere kunne støttet seg på. I 2017 kom det et nytt rundskriv fra Politidirektoratet som lyder «Instruks om bruk av enkelte typer maktmidler i politiet». I denne instruksjonen har patruljehund som maktmiddel et eget kapittel. I jussen er det loven som gir hjemmel og lov går alltid foran instruks, men instruksjonen kan, og utfyller her loven.

3.1. Politiloven § 6

Politoloven § 6 gir politiet hjemmel til å bruke fysisk makt, men den gir også begrensninger i politiets inngrep. Begrensningene går ut på at inngrep utført av politiet må være nødvendige og forholdsmessige. Nødvendighetsprinsippet og forholdsmessighetsprinsippet retter seg mot måten inngrepet blir utført på, og ikke når politiet kan gripe inn (Fredriksen & Spurkland, 2014). Kravet om lovhjemmel kommer under legalitetsprinsippet som ligger til grunne for en nødvendig og forholdsmessig utførelse i tjeneste (Myhrer, 2014).

Politoloven § 6, fjerde ledd blir avgjørende for bruken av patruljehund og andre maktmidler. Det er særlig under pågripelser, demonstrasjoner og noen søk/spor hunden brukes skarpt, og kan anses som et maktmiddel. I loven fremkommer det at «politiet kan anvende makt under tjenesteutførelsen i den utstrekning det er nødvendig og forsvarlig» (Politoloven, 1995 § 6, fjerde ledd). Politiloven § 6 suppleres av politiinstruks § 3-2, første ledd som sier at «politiet kan benytte makt under iverksettelse og gjennomføring av en tjenestehandling» og i § 3-2, andre leddet defineres makt som tvangsmessige fysiske inngrep blant annet mot person (Politiinstruks, 1990, § 3-2). Det legges vekt på ordene «nødvendig» og «forsvarlig». Direkte oversatt blir «nødvendig» ansett som noe som må gjøres eller som er påkrevd, men juridisk sett kan det være nok ved at det er til vesentlig lettelse for tjenesten eller at det er ressurs sparende (Myhrer, 2014). Forholdet må som sagt være «forsvarlig», med det menes det at inngrepet må stå i forhold til situasjonens alvor, tjenestehandlingens art og formål samt omstendighetene for øvrig (Fredriksen & Spurkland, 2014). Hovedregelen er at det minst

inngripende maktmiddelet skal benyttes først, men det vil være en konkret vurdering av tjenestepersonen hva som er å anse som det lempeligste maktmiddelet (Fredriksen & Spurkland, 2014). Dette er kjent som «minstemiddel-prinsippet» (Myhrer, 2014). Politiet kan med andre ord bare bruke fysisk makt dersom det er nødvendig og forsvarlig for å gjennomføre en tjenestehandling.

Slik Politiloven og Politiinstruksen er språklig formulert er det rom for skjønn. Dette ser man blant annet i Politiloven § 6, 4 ledd som nevnt ovenfor. Der det står at politiet «kan» bruke fysisk makt (såfremt det regnes som nødvendig og forholdsmessig). Det samme gjelder for Politiinstruksen §3-2, første ledd der ordet «kan» blir benyttet. Orden «kan» medfører valgfrihet innenfor gitte rammer og genererer ikke en handleplikt. Slik skjønn blir definert som diskresjonært skjønn (Heivoll, 2017). Fordelene med at loven gir skjønnsvurdering er at andre retningslinjer og instruksjoner som er tilpasset nye eller uventede utfordringer kan utfylle loven, slik som «instruks om bruk av enkelte typer maktmidler i politiet». Problemet med en skjønsmessig formulering av loven er at den gir en begrenset veiledning for bruken av fysisk makt (Heivoll, 2017), og mye ansvar blir lagt over på den enkelte patruljehundeførers skjønnsutøvelse.

3.2. Instruks om bruk av enkelte typer maktmidler i politiet, rundskriv 2017/010

Instruksen skal gi en bevisstgjøring for patruljehundeførere og slik bidra til en ensartet praksis i politiet, som er ett av grunnprinsippene i politiet (Auglend, Mæland & Røsandhaug, 2004). Under punkt 5.3 i instruksen kommer det fram en rekke situasjoner der patruljehunden kan benyttes som maktmiddel. Patruljehunden kan blant annet benyttes som maktmiddel for å redde liv, begrense skade på person, anholde/pågripe/innbringe personer og ivareta samfunnsinteresser når lempeligere midler må antas utilstrekkelige, uhensiktsmessige eller forgjeves vært forsøkt (Politidirektoratet, 2017). Det står videre at det lempeligste maktmiddelet vil bero på en «konkret vurdering» i den enkelte situasjon av tjenestepersonen. Det vil si at patruljehundeføreren må avgjøre hvilket maktmiddel som skal benyttes, herunder patruljehund som en mulighet.

Under oppdrag med patruljehund skal hundefører om omstendighetene tillater det tydelig oppfordre vedkommende til å etterkomme pålegg, og varsle at patruljehunden vil bli brukt som maktmiddel om pålegg ikke etterkommes (Politidirektoratet, 2017). I likhet med politiloven § 6 sier instruksene at bruken av patruljehund må være nødvendig og forholdsmessig. Bruken skal være skadebegrensende så langt det lar seg gjøre. Det vil si at bruken av hund skal opphøre når pålegg etterkommes, eller man har kontroll på situasjonen. Hundefører er ansvarlig for bruken av patruljehund, og at bruken er i samsvar med instruksene (Politidirektoratet, 2017).

3.3. Hundeloven

Det generelle aktsomhetskravet fremkommer av hundeloven § 3. Der fremkommer det blant annet at «en hundeholder skal vise aktsomhet for å unngå at hunden volder skade på folk, dyr, eiendom eller ting» (Hundeloven, 2003, §3). Dette gjelder også for patruljehundeførerne. Som patruljehundefører har man unntak fra sikringsregler som blant annet innebærer båndtvang, de kan på en aktsom måte slippe hunden som er naturlig for bruksformålet jf Hundeloven § 9, bokstav c) jf § 9, 2 ledd (Hundeloven, 2003, §9). For en patruljehundefører vil det være naturlig å unngå noen av sikringsreglene under blant annet søk, spor og angrep.

3.4. Spesialenheten

Det er flere saker vedrørende bruken av patruljehund som maktmiddel som er anmeldt til spesialenheten. I den sammenheng har spesialenheten stilt spørsmålet om det burde vurderes å gi en nærmere føring for i hvilke situasjoner hund kan anvendes (Spesialenheten, 2009). I en annen sak ble en hundefører anmeldt for unødig maktbruk ved bruk av politihund. Spesialenheten henla anmeldelsen da det intet straffbart forhold var ansett bevist, og forklarte at på grunn av at det ikke finnes nærmere retningslinjer for bruken av politihund byr det på vanskelige strafferettslige avveininger (Spesialenheten, 2008).

I 2008 avgjorde spesialenheten flere saker angående spørsmålet om straffeansvar for unødig maktbruk ved bruk av tjenestehund. Noen saker hadde medført alvorlige personskader. Likevel førte ingen av sakene til en positiv påtaleavgjørelse, og spesialenheten synes, «at det

ikke finnes sentrale retningslinjer for bruk av tjenestehund kompliserer sakene» (NOU 2009:12 kap 9.8). Det fremkommer flere steder i NOU 2009:12 at regler for bruken av patruljehund er mangelfulle, og at spesialenheten synes dette er kompliserende vedrørende skyldspørsmål.

Kunnskaper innenfor lovverk, rundskriv, instruksjer og retningslinjer kan og vil bidra til å sikre en god praksis. Årsaken til denne grundige redegjørelsen av loven er å vise hvilke juridiske retningslinjer patruljehundeførerne må være kjent med, og handle utfra. Men det er ikke bare det juridiske patruljehundeførere må forholde seg til med tanke på skjønnsutøvelse, det skal jeg ta for meg i punkt 4.0.

4.0. Skjønn

Jeg har redegjort for lovverk som er gjeldende for patruljehundeførerne og hvordan loven er formulert i den hensikt å legge til rette for en skjønnsutøvelse. Patruljehundeførerne er nødt til å ha god kunnskap for gjeldene lovverk og kunne tolke disse. Ved at politiet utøver skjønn og ikke utelukkende er regelstyrt vil de menneskelige aspektene ved personen spille inn (Glasø, 2014). Begrepet «skjønn» kan innebære flere faktorer som blant annet etikk, moral, dømmekraft og vurdering. Alle disse faktorene er helt vesentlig for at politiet skal kunne være handlekraftige aktører (Aas 2009, Berulfsen & Gundersen 2001, i Glasø, 2014, s.26).

Som nevnt gir lovverket retningslinjer for oppdragsløsning og noen regler er absolutte, men der det ikke er lovverk eller regler må patruljehundeføreren utøve skjønn (Olsvik, 2014). Den sterke sammenhengen mellom fag og etikk gjør at profesjonsetikken blir sentral.

Profesjonsetikken blir beskrevet som en kodeks som inneholder formaliserte normer og verdier som ivaretar profesjonens samfunnsoppdrag (Christoffersen, 2011).

Patruljehundeførere må i sin profesjon av og til benytte midler som ville være umoralsk for en privatperson. Dette kan blant annet være å sende sin patruljehund etter en tyv. Formålet er å stanse tyven ved bruk av hunden, og om nødvendig skal hunden bite seg fast i personen. Det er likevel slik at profesjonsetikken bryter den alminnelige moralen, heller motsatt.

Profesjonsetikken henter sin moralske handlemåte fra den alminnelige moralen (Diderichsen,

2011). Er det moralsk akseptert at en patruljehundefører sender sin patruljehund etter en tyv, og at hunden muligens biter seg fast i den personen? I Norge foreligger det en aksept for slik handling fra politiets side, og patruljehundeføreren skal følge blant annet Politiloven. I Politiloven § 2, nr 3 står det at politiet skal «avdekke og stanse kriminell virksomhet», og videre hvordan dette skal utføres i § 6 (Politiloven, 1995, §2). Årsaken til at det kan være moralsk akseptabelt for politiet å utøve denne type makt er at politiet skal håndheve loven for at privatpersoner skal føle seg trygge, og å stjele fra andre er ulovlig og kan medføre straffeansvar. Når det er sagt vil jeg påpeke at det er grenser for hva som vil være moralsk riktig ved bruken av en patruljehund.

Profesjonelt skjønn forutsetter en profesjonell standard som kan kvalifisere skjønnsutøvelsen. Dette vil si at man også kan kritisere skjønn (Diderichsen, 2011). I mange tilfeller vil det være helt klart hva som er lovlig og hva som ville være et ulovlig inngrep, samtidig så er det små avveininger av subjektive tolkninger av de ytre objektive omstendighetene. Disse ytre objektive omstendighetene må patruljehundeførerne bruke for å begrunne sin egen skjønnsutøvelse. For eksempel må en patruljehundefører redegjøre for hvorfor han eventuelt sender patruljehunden sin i angrep. Situasjonene som innebærer at man er i gråsonen er naturligvis de vanskeligste og patruljehundeføreren må utøve profesjonelt skjønn på konkrete faglige vurderinger (Heivoll, 2017).

Patruljehundeførere må stadig utvikle sin dømmekraft. Christoffersen (2011) beskriver dømmekraft som en form for klokskap med mange forskjellige evner og egenskaper. Det er en intellektuell prosess, og kommer fra den moralske praksisen. Dømmekraften kommer fra teori og etikk på den ene siden, og praksis og erfaring på den andre, men det går begge veier (Christoffersen, 2011). Det å utøve dømmekraft er å bruke sin egen forståelse i en spesifikk sak og på den måten vurdere og forstå enkeltilfeller (Olsvik, 2014). Det teoretiske grunnlaget skal patruljehundeførerne lære gjennom utdanningen ved Politihøgskolen, mens praksisen får de ute i de aktuelle distriktene. Dømmekraften kan ikke være ferdig utviklet hos en nyutdannet patruljehundefører, men må utvikle seg gjennom hele karrieren, i møte med nye erfaringer.

For å utvikle dømmekraft og skjønnsutøvelse er refleksjon og vurdering viktig for en nyutdannet patruljehundefører. Uten refleksjon blir ikke en opplevelse en erfaring. Negative erfaringer er selvfølgelig viktig på veien mot godt skjønn, men det blir fort glemt å reflektere over gode valg og hvorfor dette var gode valg (Christoffersen, 2011). Når man snakker om skjønn for nyutdannede patruljehundefører er det viktig å ikke glemme at førerne har forskjellig livserfaring. Selv om patruljehundeførere er spesialister og profesjonelle yrkesutøvere er det viktig å være klar over at etisk skjønn ikke bare kommer fra erfaringer de gjør seg på oppdragsløsning eller hundetrening, mye av det kommer fra etisk og moralsk erfaringer fra privatlivet (Christoffersen, 2011). Patruljehundeførerne som jeg har intervjuet har i tillegg en lang erfaring fra det operative politiarbeidet uten hund, og tar med seg de erfaringene inn i bruken av hund. Det er når erfaring blir rutinepraksis det kan bli utfordrende og begrunne skjønnsutøvelsen sin ved eventuell kritikk.

5.0. Analyse av datamateriale

Ved å gjennomføre intervjuene tilegnet jeg meg mye kunnskap om hvordan nyutdannede patruljehundeførere lærer skjønn. Mest relevant for problemstillingen om hvordan nyutdannede patruljehundeførere lærer skjønn var intervjuobjektene sine refleksjoner rundt lovverket, utdanningen ved Politihøgskolen i Kongsvinger og praksisen i distriktene. Disse tre faktorene var de viktigste rettesnorene for utvikling av skjønn for disse patruljehundeførerne, slik det kommer frem i intervjuene. Derfor vil disse funnene være fokuset for analysen.

Tidlig i intervjuet forteller PHF 2 om hva som er utfordrende med å være nyutdannet patruljehundefører. Han forteller:

«Det å forstå hvordan og når man bør bruke hunden er utfordrende. Det å vite alle de ulike settingene man kan bruke hunden. Når du først bruker hunden, hvordan bruke hunden din best i de ulike oppdragene. Dette gjelder vertfall i starten av ekvipasjens liv. Det å vite hvordan og når man skal bruke hunden er ikke alltid like lett. (...) Det er ikke like simpelt som en langkølle og pepperspray. Hunden kan man ikke bare trekke ned i belte».

5.1. utfordringer og fordeler med lovverket

I intervjuene stilte jeg spørsmålet om hva de tenkte om at lovverk som regulerer bruken av hund er lite spesifikt. Patruljehundefører 1 var veldig tydelig på at han synes dette var bra. Han ønsket ikke at lovverket skulle være mer spesifikk enn det den nye instruksen er. Han forteller at den nye instruksen er mere detaljert enn det Politiloven § 6 er, og der står det at nederste grense for bruken av patruljehund er ved innbringelse, og at dette er bra. PHF 1 forteller:

«Når du bruker hund så er du på et oppdrag der ting skjer der og da, og om du skal da ha en haug med instruks og lover som binder deg så blir du handlingslammet, og det kan være farlig. (...) Det er vanskelig å regulere bruken av hund med lover. Skjønn, forholdsmessighet, nødvendighet og fornuft er det viktigste.»

Patruljehundefører 2 fortalte om ulempene ved lovverket. Han forteller:

«Ulempen er at det er mindre konkret for oss nye hundeførere, vi må selv ta vurderingen på ting vi ikke har drevet så lenge med. (...) Hadde det stått konkrete situasjoner vi kunne/kunne ikke bruke hunden som maktmiddel så hadde vi sluppet den vurderingen».

Han legger til at fordelene er mer verdt enn ulempen, og at fordelene er at det er deres vurdering som avgjør om hunden skal brukes som maktmiddel og når den ikke skal det.

5.2. Utdanningen ved Politihøgskolen i Kongsvinger

Begge informantene var fornøyd med utdanning ved Politihøgskolen. På spørsmål om det var stort fokus på skjønn i undervisningen forteller PHF 1 at de ikke snakket noe om skjønn under utdanningen, men at de gjør det sammen med kollegaer lokalt. På skolen var fokuset å få hund og fører på det nivået som kreves for å bli en godkjent ekvipasje. PHF 2 forteller at de gikk gjennom relevant lovverk som hundeloven og politiloven. Han forteller videre at:

«Primærfokuset til politihøgskolen tror jeg er å trene politifolk som hundetrenerne (...) det å trene oss som hundeførere er sekundært. (...) Det er mer distriktene som skal følge opp den videre bruken av hunden, både når og hvordan».

Det er noen instruktører som forteller om ulike situasjoner de selv har erfart og hvordan de utviste skjønn, men han tror ikke dette er fastsatt av skolen.

5.3. Kollegaer, øvelser og operativ patruljetjeneste

Informantene har fortalt at de ikke lærer hvordan de skal utøve skjønn under utdanningen ved Politihøgskolen i Kongsvinger. På spørsmål om hvor de lærer skjønn forteller PHF 1 at han snakker mye om skjønn med kollegaer lokalt. Dette gjør han både med andre hundekollegaer men også IP3-personell (IP3 er politibetjenter som har en ekstra kompetanse innen skarpe oppdrag). Han forteller at dette handler om erfaringsutveksling og at de gjør dette oftest gjennom uformelle samtaler eller på hundetrening. PHF 2 forteller at hundetrening er en god måte å lære skjønn på. Under felles hundetrening får han vite når han kan og bør bruke hunden. Han forteller også om faren ved å kopier skjønn. Han forteller:

«Man får mye arbeidsutveksling, men ikke alltid man får et bedre skjønn ved å se på kollegaer, men man utveksler erfaringer og da får man kanskje et bredere spekter (...). Om man klipper og limer en adferd så er det på en måte å vise skjønn, men kanskje ikke den beste.»

Jeg stilte informantene spørsmålet om de tror det blir forskjeller på hundeførere fra store og små distrikter. PHF 1 forteller: «Man blir opptatt av å bli god etter behovet, her er det veldig mange leteaksjoner, i byene blir det noe helt annet. De kan være avhengig av gode og skarpe hunder».

På spørsmål om de lærte skjønn ved å kjøre patrulje og observere godkjente patruljehundeførere forteller PHF 1 at han under utdanning ikke kjørte med erfarne patruljehundeførere. PHF 2 forteller:

«Vi gjorde ikke det når jeg var under utdanning, men ønsket å gjøre dette for å få et større erfaringsgrunnlag på når og hvordan man kan bruke hunden. Jeg begynte på en måte på bar bakke når jeg fikk hunden godkjent for jeg kjørte alene uten andre hundeførere, og hadde heller ikke observert andre hundeførere under oppdrag».

Etter at han ble godkjent patruljehundefører fikk han en patruljehundefører som var under utdanning som makker. Dette forteller han var en kjempefordel for begge to, de kunne da snakke om løsninger med bruk av hund. Han forteller:

«Det å kjøre med andre hundeførere tror jeg er en kjempeerfaring. Da har du både hvordan bruke hunden og når».

6.0. Drøfting av datamateriale

For å belyse problemstillingen min «Hvordan lærer nyutdannede patruljehundeførere skjønn», vil jeg her drøfte sentrale temaer som kom frem under intervjuene.

6.1. utfordringer og fordeler med lovverket

Lovverket er en viktig faktor for skjønnsutøvelsen til nyutdannede patruljehundefører. I lovverket fremkommer det flere krav for når man kan benytte hunden. Disse kravene er lite spesifikke og lovverket legger opp til skjønnsutøvelse. Som jeg viste tidligere i oppgaven kan også dette skjønnnet etterprøves, blant annet av Spesialenheten. Spesialenheten har i den forbindelse etterlyst nærmere retningslinjer for bruken av patruljehund, da det byr på vanskelige strafferettslige avveininger. PHF 2 forteller om både fordeler og ulemper ved hvordan loven er utformet. Som vist i analysen forteller han at ulempen er at den er mindre konkret for nye patruljehundeførere. Dette fører til at de må ta vurderinger i situasjoner de ikke har drevet med så lenge. Om loven hadde vært uttømmende med når de kunne bruke hunden hadde de sluppet den vurderingen.

PHF 1 forteller at han ikke ønsket noe mer spesifikt lovverk selv om det er et stort ansvar på alle patruljehundeførere. Noe av det han vektlegger er at alle hunder er forskjellige. For eksempel biter noen hunder hardt og holder og andre kan bite svakere men «river» mye. Det som er ønskelig med en patruljehund er at den biter og holder, om den river mye i personen oppstår det ofte større skader. Han forteller at politioppdragene er dynamiske og med det mener han at man kan bli handlingslammet om det er for mange forhold man må vurdere. PHF 2 forteller at fordelene er at det står til deres vurdering. Det er de som vet hvordan hunden reagerer på forskjellige scenarioer, og hvordan den biter. Lovverket klarer ikke å lage en

uttømmende liste for når det er mulig å benytte hunden da alle oppdrag og situasjoner er forskjellige.

Det er vanskelige avveininger om loven skal spesifiseres nærmere eller ikke. Informantene forteller både om fordeler og ulemper men at de vektlegger fordelene mer enn ulempene. Utformingen av loven kan føre til usikkerhet vedrørende hjemmelsgrunnlag. Det å bruke patruljehunden er et stort ansvar, og dette er informantene mine godt innforstått med. Det er store beslutninger som skal vurderes på få sekunder for en patruljehundefører uten erfaring, og der han har hjemmel til å sende hunden så lar han kanskje være på grunn av den usikkerheten. Om loven hadde gitt nærmere retningslinjer så kunne det gitt nyutdannede patruljehundeførere flere knagger å henge bruken av hund på.

6.2. Utdanningen ved Politihøgskolen i Kongsvinger

Under utdanning ved Politihøgskolen i Kongsvinger skal patruljehundeførerne tilegne seg mye kunnskap. Begge informantene var godt fornøyd med utdanningen de fikk, men savnet mer undervisning om når og hvordan de skulle bruke hunden. De opplevde ikke noe særlig fokus på skjønnsutøvelse ved utdanningen. Fokuset under utdanningen var å få ekvipasjen godkjent, og på den måte bli opplært til å bli hundetrener. De skjønnsmessige vurderingene var lagt til de uformelle samtaleene både med andre under utdanning og instruktører. PHF 2 forteller: «Det er mer distriktet som skal følge opp den videre bruken a hunden, både når og hvordan». Den skjønnsmessige vurderingen om når og hvordan hunden skal brukes er det altså politidistriktet til den aktuelle patruljehundeføreren som har ansvaret for. Det at politidistriktene lokalt skal lære patruljehundeførerne skjønnsutøvelse kan føre til ulikheter.

Alle politidistriktene er ulike og særlig fagmiljøene rundt hundetjenesten kan variere i størrelse. Siden skjønnsutøvelsen blir lært bort innad i politidistriktene kan det tenkes at det utvikles forskjeller i skjønnsutøvelsen, men dette er ikke nødvendigvis feil. Det at patruljehundeførere i store byer har et annet fokus enn de fra mindre stedene handler om at man ønsker å være god i det man praktiserer. Det kan også ha betydning for når, hvordan og om man bruker hunden. PHF 2 forteller: «I et lite distrikt har de kanskje flere verktøy enn i Oslo, de kjenner kanskje gjerningspersonen og har andre inngangsmåter enn å sende hunden

etter han». Det informantene forteller er at det ikke nødvendigvis er i politidistriktene det er mest forskjell, men hvordan politidistriktets geografiske område er. Hvordan og når man bruker hunden handler også om kulturen man befinner seg i, PHF 1 forteller: «En kultur opparbeides av menneskene som lever i kulturen, og forskjellene kommer av hvem som er førere i distriktet». Det er med andre ord forskjeller på hvordan og når hunden blir brukt i forskjellige politidistrikter. Dette kommer av de ulike førerne som befinner seg i den kulturen. Det kan tenkes at forskjellene med bruken av hund ligger nærmere utfordringene man jobber med, om det er en større by kan det være enklere å bruke hunden da det ofte vil være vanskeligere å finne igjen gjerningspersonen enn i et mer landlig miljø.

Ulempene med slike forskjeller er at det kan føre til ulik praksis for bruken av patruljehunder. En ensartet praksis er som nevnt tidligere en av grunn prinsippene i politiet, og er laget for å sikre en god praksis. En ukultur ved et hundemiljø kan derfor få svært negative følger. Om Politihøgskolen hadde hatt et større ansvar med å lære nyutdannede patruljehundeførere bruken av patruljehund kunne disse forskjellene reduseres.

6.3. Kollegaer, øvelser og operativ patruljetjeneste

Informantene forteller at de lærer skjønnsutøvelsen i sine egne politidistrikter. Men hvordan lærer de det? Informantene forteller under intervjuene at det hovedsakelig er gjennom samtaler med erfarne patruljehundeførere. Dette er ikke formelle samtaler, men uformelle samtaler som handler om erfaringsutveksling. En annen kilde til læring av skjønn er gjennom felles hundetreninger. Hvordan en felles hundetrening er varier fra gang til gang, og kan inneholde alt som er relevant for praksisen. Under disse treningene får de nyutdannede patruljehundeførerne veiledning og råd med hvordan og når de skal bruke hunden. PHF 2 forteller at han verdsetter denne formen for læring. Han får da se og oppleve hvordan sin egen hund reagerer, og samtidig som han får råd for hvordan gjøre det bedre.

PHF 2 har en interessant måte å se på erfaringsutveksling opp mot skjønn med erfarne kollegaer. Han fortalte at man får et bredere spekter ved å se på andre utøve skjønn, men om man kopier handlingen så er det kanskje ikke den beste måten å vise skjønn på. Han er her inne på refleksjon og erfaring som jeg skrev under punkt «4.0 skjønn». Ved å kopiere en

handling, uten noen form for refleksjon så blir det ikke en erfaring, det blir en automatisert handling som er uønsket ved skjønnsutøvelse. Om man på den andre siden reflektere over valg kollegaer har tatt, så kan det bli en erfaring, og man har en større tyngde ved sin egen skjønnsutøvelsen.

I praksisåret får en politistudent en veileder som skal veilede studenten gjennom praksisåret. Der jeg var under praksis var dette også normalt for patruljehundeførerne under utdanning. Under intervjuene kom det frem at dette ikke var vanlig praksis der informantene jobbet. Det er interessant at de ikke observert eller kjørte med erfarne patruljehundeførere når de var under utdanning. Å kjøre operativ patrulje med en erfaren patruljehundefører vil være en god måte å lære seg bruken av hund på. Man får da oppleve både når, hvordan og om hunden blir brukt. Om man ikke har observert hvordan andre gjør jobben er det vanskelig å selv utføre jobben. Dette er kanskje grunnen til at PHF 2 nå har fått en makkers som er under utdanning til å bli patruljehundefører. Ved å kjøre operativ patrulje med en godkjent patruljehundefører så tilegner man seg mye kunnskap. Denne kunnskapen er så essensiell at alle patruljehundeførere burde kjøre patrulje med erfarne patruljehundeførere. Som nevnt tidligere utvikler dømmekraften seg gjennom hele livet og karrieren, dømmekraften til de godkjente patruljehundeførerne kan på denne måte også utvikle seg.

7.0. Avslutning

I min undersøkelse ville jeg finne svar på hvordan nyutdannede patruljehundeførere lærer skjønn. For å svare på problemstillingen var det avgjørende å gjennomføre intervjuer med nyutdannede patruljehundeførere for å få en innsikt i deres hverdag og utdanning.

De nyutdannede patruljehundeførerne jeg intervjuet kjente at de sto litt på bar bakke da ekvipasjen ble godkjent. Grunnen fremstår som enkel da de manglet operativ erfaring med bruk av patruljehund. Avveiningene om når, hvordan og om hunden skulle brukes var vanskelige. Noe særlig PHF 2 savnet var å kunne kjøre operativ patrulje med godkjente patruljehundeførere mens han var under utdanning. Da hadde han opplevd både når, hvordan og om den erfarne patruljehundeføreren valgte å bruke hunden.

Det fremkom i intervjuene at det ikke var Politihøgskolen som hadde hovedansvaret for å lære de skjønnsutøvelse, men at dette lå lokalt i distriktene. Ved at Politihøgskolen hadde hatt større ansvar for læringen av bruken av hund kunne man redusert risikoen ulike praksis i politidistriktene. Lokalt lærer de skjønnsutøvelse hovedsakelig gjennom samtaler og fellestreninger. Samtale handler om erfaringsutveksling, mens under fellestreninger handler det om praktiske øvelser hvordan de skal bruke hunden. Gjennom lovverket er de kjent med når det kan bruke hunden. Kravene omhandler særlig vilkårene om nødvendighet og forholdsmessighet. De fortalte om både utfordringer og fordeler med lite spesifikt lovverk. Fordelene var større enn ulempene og de ønsket ikke et mer definert lovverk enn den nye instruksen.

8.0. Litteraturliste

- Auglend, R., Mæland, H. J. & Røsandhaug, K. (2004). *Politirett*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Christoffersen, S. A. (Red). (2011). *Profesjonsetikk, om etiske perspektiver i arbeidet med mennesker*. Oslo: Universitetsforlaget AS
- Dalland, O. (2012) *Metode- og oppgaveskriving for studenter*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Diderichsen, A. (2011). *Etik for politifolk*. Frederiksberg: Samfundslitteratur
- Finstad, L. (2006). Politisosiologi. I Finstad, L. & Høigård, C. (Red) *Straff og rett* (s. 67-77). Oslo: Pax
- Fredriksen, S. & Spurkland, K. (2014). *Ordensjuss*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Glasø, K. H. (2014). «*Patruljehunden*», en studie av hundeførerens politioperative skjønn i en kulturell kontekst. (Mastergradsavhandling, Universitetet i Oslo). Hentet fra <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/39859/Patruljehunden-kopi-15-april-siste.pdf?sequence=1> hentet 12.12.17
- Heivoll, H. (2017). Et spørsmål om skjønn. I Lagestad, P. (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering* (s. 207-229). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Hoel, L. (2013). *Politiarbeid i praksis: Politibetjenters erfaringer*. Oslo: Universitetsforlaget AS
- Hundeloven. (2003). Lov om hundehold (hundeloven) av 4 Juli nr. 74. Hentet fra <https://lovdata.no/pro/#document/LTI/lov/2003-07-04-74> hentet 01.03.18
- Johannessen, A., Tufte P. A. & Christoffersen, L. (2010) *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag AS
- Myhrer, T-G. (2014). Politiretten – samfunnsbeskyttelse og rettsikkerhet. I Larsson, P, Gundhus, H. O. I. & Granér, R, (Red). *Politivitenskap* (s. 79-109). Oslo: Cappelen Damm AS
- NOU 2009:12. (2009). *Et ansvarlig politi – Åpenhet, kontroll og læring*. Oslo: Departementenes servicesenter, Informasjonsforvaltning.

- Olsvik, E. H. 2014. *Vitenskapsteori for politiet*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Politidirektoratet. (2017). *Instruks om bruk av enkelte typer maktmidler i politiet*. (Rundskriv 2017/010). Hentet fra <https://www.politilederen.no/dokumenter/POD/POD%20rundskriv%202017-010%20Instruks%20om%20enkelte%20typer%20maktmidler%20i%20politiet.pdf> hentet 10.01.18
- Politihøgskolen. (2017). *Studieplan, utdanning for nye hundeførere i politiet med patruljehunder*. Hentet fra https://www.phs.no/Documents/2_Studietilbud/3_EVU/Godkjent%20studieplan%20nye%20hundeførere%20patruljehund%2019.2.14_revidert%20og%20godkjent%20på%20fullmakt%209.3.17.pdf?epslanguage=no hentet 10.01.18
- Politiinstruksen. (1990). Alminnelig tjenesteinstruks for politiet (Politiinstruksen) Fastsatt ved kronprinsregentens resolusjon av 22.6 1990. Med hjemmel i lov om politiet av 13. mars 1936 § 29.
- Politi-loven. (1995). Lov 4 august 1995 nr. 53 om politiet
- Spesialenheten. (2008). *Sak nr. 1. ref. Nr. 10240804 – bruk av politihund*. Hentet fra <http://www.spesialenheten.no/Bokmål/Avgjørelser/Erfaringslæringadministrativeavgjørelser/TabId/174/ArtMID/591/ArticleID/85/Saker-sendt-til-administrativ-vurdering-2008.aspx> hentet 06.03.18
- Spesialenheten. (2009). *Sak nr. 17. Ref. Nr. 10284093. maktbruk ved bruk av tjenestehund*. Hentet fra <http://www.spesialenheten.no/Bokmål/Avgjørelser/Erfaringslæringadministrativeavgjørelser/TabId/174/ArtMID/591/ArticleID/86/Saker-sendt-til-administrativ-vurdering-2009.aspx> hentet 06.03.18
- Thurén, T. (2009). *Vitenskapsteori for nybegynnere*. Oslo: Gyldendal akademisk
- Tjenestehundens Hverdag. (2017). *Politihunder*. Hentet fra <http://tjenestehunden.no/politihunder/> hentet 01.03.18

9.0. Selvvalgt pensum

- Glasø, K. H. (2014). «*Patruljehunden*», en studie av hundeførerens politioperative skjønn i en kulturell kontekst. (Mastergradsavhandling, Universitetet i Oslo). Hentet fra <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/39859/Patruljehunden-kopi-15-april-siste.pdf?sequence=1> hentet 12.12.17 (144 s.)
- Olsvik, E. H. 2014. *Vitenskapsteori for politiet*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS. (Kapittel 10 og 11, s. 117-139). (22 s.)
- Johannessen, A., Tuft P. A. & Christoffersen, L. (2010) *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag AS. (Kapittel 6 (s.104-116), 8 (s. 135-162), 9 (s. 163-171) og 16 (s. 229-232)). (50 s.)
- Myhrer, T-G. (2014). Politiretten – samfunnsbeskyttelse og rettsikkerhet. I Larsson, P, Gundhus, H. O. I. & Granér, R, (Red). *Politivitenskap* (s. 79-109). Oslo: Cappelen Damm AS. (Kapittel 3, s. 79-109) (30 s.)
- Hoel, L. (2013). *Politiarbeid i praksis: Politibetjenters erfaringer*. Oslo: Universitetsforlaget AS. (Kapittel 1 (s. 13-33), 4 (s. 87-101), 10 (s. 177-189) (46 s.)
- Ensminger, J. J. (2011). *Police and military dogs. Criminal Detection, Forensic Evidence, and Judicial Admissibility*. Boca Raton: CRC Press. (Kapittel 1 (s. 3-14), 4 (s. 49-63), 5 (s.69-83), 20 (s. 259-272), 21 (277-281)). (56 s.)
- PolitiHøgskolen. (2017). *Studieplan, utdanning for nye hundeførere i politiet med patruljehunder*. Hentet fra https://www.phs.no/Documents/2_Studietilbud/3_EVU/Godkjent%20studieplan%20nye%20hundeførere%20patruljehund%2019.2.14_revidert%20og%20godkjent%20på%20fullmakt%209.3.17.pdf?epslanguage=no hentet 10.01.18 (7 s.)

10.0. Vedlegg 1 – Intervjuguide

Intervjuguide

Patruljehunden og fører

- Hvordan vil du beskrive en god patruljehund?
  - o Hvorfor beskriver dette en god hund?

- Hvordan vil du beskrive en god patruljehundefører?
  - o Hvorfor beskriver dette en god fører?

- Hva synes du er det mest krevende rundt det å være hundefører?
  - o Hvorfor?

Utdanningen:

- Hvordan kommer man inn på utdanningen for patruljehundeførere?
  - o Hva kreves og hvordan foregår selekteringen?

- Er du fornøyd med utdanningen av patruljehundeførere ved PHS Kongsvinger?
  - o Hva synes du er bra?
  - o Er det noe du tenker skolen fokuserer for lite på?

- Tenker du at skolen ønsker å utdanne både fører og hund like mye, eller fokuserer de noe ekstra enten på hund eller fører?
  - o F.eks vil de at hunden skal være god teknisk, eller vil de ha en fører som vet når og hvordan han skal bruke hunden?

- Var det stort fokus på skjønn under undervisningen på Kongsvinger?
  - o Fikk du trent på skjønnsvurdering under øvelser eller var øvelsene mer opp mot hunden?

- Når du fikk godkjent patruljehund, følte du deg klar for å bruke den?
  - o Hvorfor/hvorfor ikke?

Skjønn

- Hva tenker du på når du hører begrepet skjønn og hva legger du i det begrepet?
- Hva vil du si er godt skjønn? Og hva er dårlig?
- Er det forskjeller på skjønn mellom vanlig ordenstjeneste og hundemiljøet?
- Hvilke faktorer skal til for at du velger å bruke hund?
  - o Og ikke bruker hund?
- Hvor lærer du skjønn?
  - o Gjennom undervisning på PHS Kongsvinger,
  - o På andre hundesamlinger,
  - o Via erfarne kollegaer,
  - o Egen lært erfaring gjennom øvelser,
  - o Egen erfaring gjennom å kjøre med og observere godkjente patruljehundeførere,
  - o Fellestreninger med andre patruljehundeførere,
  - o Egentrening med hunden,

Hvilken av disse formene verdsetter du høyest for å bli god på skjønn og hva fungerer ikke? Gjerne utdyp her. (Denne listen er ikke uttømmende, du kan godt komme med flere alternativer. Nevn gjerne flere).
- Har det noe å si hvordan operasjonssentralen utlyser oppdrag for skjønnsutøvelsen din?
  - o Hvorfor, hvorfor ikke?

- Tror du det blir forskjeller på hundeførere fra store distrikter vs. små distrikter der miljøet er mindre?
  - o Hvorfor, hvorfor ikke?

- Kan du fortelle om et oppdrag der du føler du har utøvd godt skjønn?
  - o Hvorfor var dette godt skjønn?

Loverket

- Det er ikke så mye som regulerer bruken av hund, hva tenker du om det?

- Ville det vært bra å utarbeide en nærmere instruks for bruken av patruljehund?

Sensitive spørsmål

- Har du noen gang gjort en dårlig skjønnsmessig vurdering ved bruken av hund?
  - o Kan du gi et eksempel, og fortelle hvorfor det gikk dårlig?

- Har du noen gang reagert på kollegas bruk av skjønn?

Avslutning

- Oppsummering

- Er det noe du har lyst å utdype eller spørsmål til oppgaven?